

Становище

ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.3 Политически науки (Публична администрация)

Автор на дисертационния труд: ЛЮБОМИРА СТОИЛОВА ДИМИТРОВА

Тема на дисертационния труд: ИКОНОМИКА НА ОБЩЕСТВЕНОТО УЧАСТИЕ“
(Население и инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда в
общините Брезник, Крумовград и Трън, 2001-2017)

Научен ръководител: доц. д-р Красен Станчев, СУ

Член на научното жури и автор на становището: доц. д-р Васил Иванов Гарнизов,
Нов български университет

На основание на: Заповед № РД 38-325/14.05.2021 г. на Ректора на Софийския
университет, проф. Анастас Герджиков на основание чл. 4 от Закона за развитие
на Академичния състав в Република България и решение на Факултетния съвет
на Философски факултет, **Протокол № 17/06.07.2021 г.**

Административно съответствие

Предоставените документи и материали са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Актуалност на проблематиката.

Темата на представения за становище дисертационен труд е актуална, тъй като ключовите обсъждани въпроси са във фокуса на обществените и политическите дебати в страната:

1. Развитието, инвестициите, тяхната подкрепа и съпротивите срещу тях
2. Институционалната рамка в подкрепа и ущърб на инвестиционния процес
3. Гражданското участие, консултирането и повишаването на прозрачността, ефективността и ефикасността на управлението
4. Доверието в институциите и перцепцията на риска

Изследователски въпрос

Дисертацията разглежда три инвестиционни казуса в сектора на добива на полезни изкопаеми. Основният изследователският въпрос, на който проучването се старее да отговори е: „Защо при съществуващи инвестиционни предложения за добив на полезни изкопаеми в общините Брезник, Крумовград и Трън, до местен референдум и оттегляне на инвеститора се достига единствено в община Трън?“ Така формулиран той звучи съвсем обозримо, изпълнимо и конкретно, от една страна, а от друга страна може да послужи за отправна точка на отговори на по-мощабни въпроси за актьорите в развитието, отношенията между бизнес, централна, местна власт, неправителствени организации и граждани.

Структура на дисертационния труд

В съответствие с основния изследователски въпрос дисертацията е структурирана в пет части: въведение, три основни глави и заключение.

Във въведението е формулиран проблемът, основният изследователски въпрос, основната теза и трите основни хипотези.

Тезата на дисертационния труд е, че гражданската намеса в реализирането на инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда не е случаен процес и причините могат да се търсят в особеностите на средата. Тя е формулирана по един едър начин със стремеж да звучи очевидно: противоположната теза за случайния характер на гражданската намеса би звучала екстравагантно.

Тезата конкретизирана в три хипотези, свързани с известни теоретични подходи, които са коректно представени в първата глава на дисертационния труд:

1. Социално-икономическите характеристики на общността могат да обяснят гражданската намеса в реализирането на инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда. Бих определил тази хипотеза като грубо *детерминистка* и тя основателно е отхвърлена в хода на последвалия анализ
2. Отразяването на обществените нагласи в медиите може да обясни мотивацията за гражданската намеса в реализирането на инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда. Бих определил тази хипотеза като *медийна* и тя частично отхвърлена в хода на последвалия анализ. Насочването на вниманието към медиите не е случайно: от седемдесетте години на 20-ти век насам се установява разбирането, че

медиите не са прост посредник, а притежават свои особености, които ги превръщат в общественото случване.

3. Зададените правила (институционална рамка) могат да бъдат причината за гражданската намеса в реализирането на инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда. В тази *институционална* хипотеза авторът намира голяма обяснителна сила по отношение на основния си изследователски въпрос и приведените аргументи в подкрепа на това звучат доста солидно.

Освен тези пет части, дисертационния труд съдържа още и четири приложения (Списък с използваните източници за набиране на коментари по темите, Парламенти и правителства през наблюдавания период, Закони и законопроекти, Икономически клъстери), както и Библиография.

Теоретичната платформа на дисертационния труд

Теоретичната основа на дисертацията е изложена в Глава първа “Теория на общественото участие”. Авторът демонстрира много добро познаване на основните теоретични подходи относно вземането на решения и управлението на природните ресурси: прегледът започва от класическите теории за рационалния избор, но се фокусира върху институционална школа (превръщането на индивидуални предпочитания в колективни решения и факторите за това, задаването на ясни правила и определяне на оптималния размер на групата, вземаща решение, вземане на решения при множество заинтересовани страни - акцента е не толкова върху индивидуални и колективни предпочитания, колкото към начина по който са уредени отношенията между отделните страни).

Методология на дисертационния труд

Методологията е развита във втората глава на труда, където са формулирани трите хипотези, мотивиран е изборът на казусите (Крумовеград, Брезник и Трън) и са операционализирани променливите и представени конкретните методи, всеки един от тях съотнесен с дадена хипотеза: за изследване на икономическо развитие – клъстърен анализ, за изследване на общественото мнение – машинен анализ на текст и анализ на убежденията (не е подходящ превода, по-подходящо е да са “мненията”), за изследване на институционалната рамка – анализ на заинтересованите страни, на процесите и нивата на вземане на решения и пр.

Веднага прави впечатление, че методите са разнородни и често принципно несъпоставими. В рамките на дисертацията поотделно те стоят логично и са използвани обосновано. Проблемът ще дойде тогава, когато един ден и отвъд рамките на настоящата работа дисертантът си зададе въпроса за епистемологичния статус на всеки един от тях поотделно и на отношенията помежду им: алтернативни, допълнителни, паралелни, съвместими или несъвместими.

Емпиричната част на дисертационния труд

Следващата трета глава, наречена “Тестване на хипотезите” е всъщност най-обемната, важна и приносна част на дисертацията. Тя отново е структурирана в три под-части, съответни на хипотезите и методите за тяхното тестване: “Икономическо развитие в Крумовград, Брезник и Грън”, “Обществени нагласи към инвестиционните предложения” и “Институционална рамка”. Информацията е коректно систематизирана и анализирана, представянето е богато илюстрирано със таблици и диаграма, авторски плод на работата с емпирията. Трите казуса са представени много подробно и подкрепени с релевантна икономическа статистика, статистическа обработка на реч, както и множество подробности от действията на централната и местните власти, бизнеса и неправителствените организации.

Изводи

Изводите от работата в трета глава са представени кратко и ясно в последната глава на труда “Заклучение”. Авторът намира най-силни основания за подкрепа на третата си хипотеза, което звучи съвсем логично като следствие на хода на мисълта в цялото изследване.

Оценка на автореферата на дисертационния труд

Авторефератът отразява обхвата и съдържанието на дисертационния труд, като кратко представя идеята, тезата, структурата на дисертацията, теорията, методологията, хипотезите, тяхното тестване и постигнатите заключения. Както и в дисертацията, така и в автореферата позицията на автора е ясна и недвусмислена, проведена е от началото до края на текста без съществени вътрешни противоречия, с ясно поставени цели, методи, очаквани и постигнати резултати.

Приноси на дисертационния труд

Без съмнение дисертацията има новаторски елемент. Тя се опира на познати теории, но ги прилага върху една слабо проучена теоритория: успехи и провали на местно ниво на инвестиционната активност в страната. Иновативен е и подходът в съчетаването на методи от различни научни дисциплини (напр. клъстърен анализ и анализ на обществено мнение, чрез машинен анализ на реч).

Препоръки и дискусия

Дисертационния труд е така логично композиран и вътрешно интегриран, че в общи линии не предполага каквито и да е препоръки: всяка от тях би внесла вътрешно безредие в иначе добре подред текст. Това, което бих коментирал засяга по-скоро едно бъдещо издание, ако въобще дисертантът възнамерява да публикува монография по въпроса. В края на краищата темата опира до въпроса за разбирането. Какво всъщност се случва в Трън, че да бъде провалено инвестиционното намерение. Свеждането на обяснението само до поведението на кмета на общината изглежда логично, но не е достатъчно (както и провалът в комуникацията и другите посочени фактори). Само че пътят към разбирането минава през ползването на други методи: включено наблюдение, дълбочинно интервю, динамично интервю, групови дискусии, мрежви анализ – качествени методи, ползвани в социалните науки.

Заклучение

Казаното дотук ми дава основание убедено да препоръчам за написания дисертационен труд на тема **ИКОНОМИКА НА ОБЩЕСТВЕНОТО УЧАСТИЕ**“ (Население и инвестиционни предложения за добив на златосъдържаща руда в общините Брезник, Крумовград и Трън, 2001-2017) на **ЛЮБОМИРА СТОИЛОВА ДИМИТРОВА** Аспарухов Камбуров да бъде присъдена образователна и научната степен „доктор“ в професионално направление 3.3 Политически науки (Публична администрация)

София, 30.09.2021 г.

Член на научното жури:

доц. д-р Васил Иванов Гарнизов